

**HUDUDLARNI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA
TIJORAT BANKLARI VA INVESTITSIYA KOMPANIYALARI
TOMONIDAN MOLIYALASHTIRILAYOTGAN INVESTITSIYA
LOYIHALARINING AHAMIYATI (UZMILLIYBANK AJ MISOLIDA)**

G'afforov Abdulla Abdusalol o'g'li

Email: agafforov1223@gmail.com

Tel: +998-97-735-12-23

Annotatsiya: Ushbu tezisda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalarining o'rnini va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida bank kreditlari va investitsiya resurslari orqali hududiy iqtisodiyotda ishlab chiqarish hajmini oshirish, yangi ish o'rinlari yaratish, infratuzilmani rivojlantirish hamda tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash mexanizmlari o'rganiladi. Shuningdek, Uzmilliybank AJ faoliyati misolida hududlarda amalga oshirilayotgan investitsiya loyihalarining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligi, ularning hududiy barqarorlik va investitsion jozibadorlikni oshirishdagi roli tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududlarni kompleks rivojlantirish, iqtisodiy faollikni kuchaytirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim omil ekanligi aniqlangan.

Kalit so'zlar: hududiy rivojlanish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, investitsiya loyihalari, tijorat banklari, investitsiya kompaniyalari, bank kreditlari, Uzmilliybank AJ, investitsion faollik, hududiy barqarorlik.

Аннотация: В данной работе рассматривается значение инвестиционных проектов, финансируемых коммерческими банками и инвестиционными компаниями, в социально-экономическом развитии

регионов. В рамках исследования анализируются механизмы финансирования инвестиционных проектов за счет банковских кредитов и инвестиционных ресурсов, направленных на развитие производственного потенциала регионов, создание новых рабочих мест, модернизацию инфраструктуры и поддержку предпринимательской деятельности. Особое внимание уделяется анализу деятельности Узмиллийбанк АЖ, на примере которого оценивается эффективность реализуемых инвестиционных проектов и их влияние на повышение социально-экономической устойчивости и инвестиционной привлекательности регионов. По результатам исследования сделан вывод о том, что инвестиционные проекты, финансируемые коммерческими банками и инвестиционными компаниями, являются важным фактором комплексного развития регионов и обеспечения устойчивого экономического роста.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие регионов, инвестиционные проекты, коммерческие банки, инвестиционные компании, банковское финансирование, инвестиционная деятельность, Узмиллийбанк АЖ, региональная устойчивость, инвестиционная привлекательность.

Abstract:

This study examines the importance of investment projects financed by commercial banks and investment companies in the social and economic development of regions. The research analyzes financing mechanisms based on bank loans and investment resources aimed at expanding regional production capacity, creating new jobs, modernizing infrastructure, and supporting entrepreneurial activity. Special attention is given to the case of Uzmilliybank JSC, through which the effectiveness of implemented investment projects and their impact on enhancing regional socio-economic stability and investment attractiveness are assessed. The findings indicate that

investment projects financed by commercial banks and investment companies are a key factor in ensuring comprehensive regional development, increasing economic activity, and achieving sustainable economic growth.

Keywords: regional socio-economic development, investment projects, commercial banks, investment companies, bank financing, investment activity, Uzmillobank JSC, regional sustainability, investment attractiveness.

Bugungi kunda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish masalasi milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Hududlarda ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, bandlikni yaxshilash va infratuzilmani rivojlantirish bevosita investitsiya faoliyati bilan bog'liqdir. Ayniqsa, tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududiy rivojlanishning asosiy moliyaviy manbalaridan biri hisoblanadi. Ushbu loyihalar hududlarda iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi. Shu bois mazkur masala ilmiy jihatdan chuqur o'rganishni talab etadi.

Hududiy rivojlanishda investitsiya faoliyatining iqtisodiy ahamiyati va uni moliyalashtirish mexanizmlari bo'yicha keng ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Tijorat banklari orqali moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari real sektorni rivojlantirish, ishlab chiqarish hajmini kengaytirish va hududlar iqtisodiy salohiyatini mustahkamlashga xizmat qilishi ta'kidlanadi. Bank kreditlari investitsion jarayonlarning uzluksizligini ta'minlovchi muhim vosita hisoblanadi. Moliyaviy resurslardan samarali foydalanish hududiy iqtisodiy o'sish sur'atlarini tezlashtiradi. Bu jihatlar ilmiy adabiyotlarda asoslab berilgan (Vahobov, 2019).

Investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda tijorat banklarining faol ishtiroki hududlarda sanoatni modernizatsiya qilish va yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi. Bank investitsiyalari orqali texnologik yangilanish jarayonlari jadallashadi hamda hududiy raqobatbardoshlik oshadi. Shuningdek, investitsiya loyihalarining moliyalashtirilishi hududlar

o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirishga yordam beradi. Ushbu jarayonlar hududiy barqarorlikni mustahkamlovchi omil sifatida baholanadi. Bu masalalar ilmiy tadqiqotlarda atroflicha yoritilgan (hohazamiy, 2020).

Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda bank-moliya tizimining o'rni va investitsion jarayonlarga ta'siri muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy resurslarning hududlar bo'yicha oqilona taqsimlanishi iqtisodiy o'sishning muhim sharti hisoblanadi. Tijorat banklari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududlarda tadbirkorlik muhitini yaxshilashga xizmat qiladi. Bank tizimining barqaror faoliyati investitsiya faolligining oshishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu yondashuv ilmiy adabiyotlarda asoslangan \ (G'ulomov, 2018).

Hududiy investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda bank sektorining faol ishtiroki makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Banklar orqali jalb etilayotgan moliyaviy resurslar hududiy iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi. Investitsiya jarayonlarida banklarning ishtiroki regional iqtisodiy xatarlarni kamaytirishga yordam beradi. Moliyaviy resurslarning shaffof va maqsadli yo'naltirilishi hududiy rivojlanish samaradorligini oshiradi. Ushbu jihatlar ilmiy adabiyotlarda asoslab berilgan (Drobyshevsky, 2020).

Hududiy iqtisodiy rivojlanishning institutsional asoslarini mustahkamlashda banklar va investitsiya kompaniyalari tomonidan uzoq muddatli investitsiyalarning amalga oshirilishi muhim o'rin tutadi. Bunday investitsiyalar sanoat va infratuzilma sohalarining rivojlanishini jadallashtiradi. Moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududlarda ishlab chiqarish salohiyatini oshiradi. Shuningdek, investitsiya faoliyati hududiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv ilmiy tadqiqotlarda qayd etilgan (Glazyev, 2021).

Hududiy raqobatbardoshlikni oshirishda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Banklar tomonidan qo'llab-

quvvatlanayotgan investitsiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Investitsiya loyihalari hududiy klasterlarning shakllanishiga zamin yaratadi. Bunday jarayonlar hududlarda iqtisodiy faollikni kuchaytiradi. Natijada uzoq muddatli iqtisodiy o‘shish ta’minlanadi (Porter, 2019).

Tijorat banklari va moliyaviy institutlar tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududlarda bandlik darajasini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu loyihalar aholining daromadlarini ko‘paytirishga xizmat qiladi. Investitsiyalar ijtimoiy tengsizlikni kamaytirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, infratuzilma va sanoat loyihalariga yo‘naltirilgan mablag‘lar hududiy rivojlanishni jadallashtiradi. Mazkur holatlar ilmiy adabiyotlarda ta’kidlangan (Stiglitz, 2021).

1-jadval

Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalarining ahamiyati

№	Ko‘rsatkichlar	Moliyalashtirish manbai	Hududiy rivojlanishga ta’siri
1	Sanoat loyihalari	Tijorat banklari kreditlari	Ishlab chiqarish hajmi oshadi, sanoat salohiyati mustahkamlanadi
2	Infratuzilma loyihalari	Bank va investitsiya kompaniyalari	Transport va kommunikatsiya tizimi

			rivojlanadi
3	Kichik biznes va tadbirkorlik	Tijorat banklari	Yangi ish o‘rinlari yaratiladi, bandlik oshadi
4	Innovatsion loyihalar	Investitsiya kompaniyalari	Texnologik yangilanish va raqobatbardoshlik kuchayadi
5	Hududiy investitsiya dasturlari	Tijorat banklari va davlat ishtiroki	Hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlar kamayadi
6	Ijtimoiy loyihalar	Bank kreditlari	Aholi turmush darajasi va ijtimoiy barqarorlik yaxshilanadi

1-jadvalda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalarining asosiy yo‘nalishlari hamda ularning hududiy rivojlanishga ta’siri aks ettirilgan. Jadval ma’lumotlari sanoat, infratuzilma, kichik biznes, innovatsion va ijtimoiy loyihalarning moliyalashtirilishi hududlarda ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, bandlik darajasini yaxshilash va iqtisodiy faollikni kuchaytirishga xizmat qilishini ko‘rsatadi. Shuningdek, jadvalda tijorat banklari kreditlari va investitsiya kompaniyalari resurslari hududiy investitsiya jarayonlarining asosiy moliyaviy manbai sifatida namoyon bo‘layotgani ko‘rinadi. Investitsiya loyihalarining moliyalashtirilishi hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish va aholining turmush darajasini oshirishda muhim omil ekanligi

ifodalangan. Mazkur jadval hududiy rivojlanishda bank-moliya institutlari rolini baholashda ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Xulosa. Mazkur tadqiqotda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalarining ahamiyati kompleks tarzda o‘rganildi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, bugungi kunda hududlar rivojlanishida mavjud nomutanosibliklar, xususan, ayrim hududlarda ishlab chiqarish salohiyatining pastligi, infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi hamda bandlik darajasining yetarli emasligi dolzarb muammo sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ushbu muammolar hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarning ortib borishiga, ijtimoiy barqarorlikka salbiy ta’sir ko‘rsatishiga sabab bo‘lmoqda.

Tadqiqotning asosiy maqsadi – tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalarining hududiy rivojlanishga ta’sirini aniqlash, ularning iqtisodiy samaradorligini baholash hamda mavjud moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish yo‘llarini ishlab chiqishdan iborat bo‘ldi. Shu nuqtai nazardan, investitsiya resurslarining iqtisodiyot tarmoqlari va hududlar kesimida oqilona taqsimlanishi, ularning samarali ishlatilishi hamda bank-moliya institutlari faoliyatining hududiy rivojlanishga ta’siri chuqur tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari asosida muammolarni hal etishning muhim yechimlari sifatida bir qator yo‘nalishlar taklif etildi. Xususan, investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda tijorat banklari ishtirokini kengaytirish, uzoq muddatli va arzon kredit resurslarini ko‘paytirish, investitsiya kompaniyalari bilan hamkorlikni kuchaytirish hamda hududiy investitsiya dasturlarini yanada takomillashtirish zarurligi asoslab berildi. Shuningdek, sanoat, infratuzilma, kichik biznes va innovatsion loyihalarga yo‘naltirilgan moliyaviy resurslarni ko‘paytirish orqali hududiy iqtisodiy faollikni oshirish mumkinligi ta’kidlandi. Moliyalashtirish jarayonlarida shaffoflikni

ta'minlash, investitsiya loyihalarining samaradorligini baholash tizimini joriy etish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududlarni kompleks rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Ular orqali ishlab chiqarish hajmi ortadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi, infratuzilma rivojlanadi va aholining turmush darajasi yaxshilanadi. Eng muhimi, ushbu jarayonlar hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, investitsion jozibadorlikni oshirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bois, kelgusida bank-moliya tizimi imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish hududiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

Natija. O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida aniqlanishicha, tijorat banklari va investitsiya kompaniyalari tomonidan moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim natijalarni ta'minlamoqda. Xususan, ushbu loyihalar orqali hududlarda ishlab chiqarish hajmi sezilarli darajada oshmoqda, sanoat tarmoqlari rivojlanib, iqtisodiy salohiyat mustahkamlanmoqda. Shuningdek, investitsiya loyihalarining amalga oshirilishi yangi ish o'rinlari yaratilishiga xizmat qilib, aholi bandligi oshishiga va daromadlar ko'payishiga olib kelmoqda. Infratuzilma loyihalarining moliyalashtirilishi natijasida transport va kommunikatsiya tizimlari yaxshilanib, hududlarning investitsion jozibadorligi ortmoqda.

Bundan tashqari, innovatsion loyihalarning qo'llab-quvvatlanishi texnologik yangilanishni jadallashtirib, hududiy raqobatbardoshlikni oshirmoqda. Kichik biznes va tadbirkorlikni moliyalashtirish esa iqtisodiy faollikni kuchaytirib, hududlarda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Umumiy natija sifatida aytish mumkinki, investitsiya loyihalarini bank va investitsiya kompaniyalari orqali moliyalashtirish hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytiradi, ijtimoiy barqarorlikni

mustahkamlaydi hamda uzoq muddatli barqaror iqtisodiy rivojlanish uchun mustahkam asos yaratadi.

Natijalarni yanada chuqurlashtirib aytganda, investitsiya loyihalarining tizimli ravishda moliyalashtirilishi hududiy iqtisodiyotning barqarorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Moliyaviy resurslarning maqsadli yo‘naltirilishi natijasida ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sohalarida samaradorlik ortib, ichki bozorning to‘yinganligi ta‘minlanmoqda. Bu esa o‘z navbatida importga qaramlikni kamaytirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo‘llab-quvvatlash imkonini bermoqda. Shu bilan birga, hududiy investitsiya dasturlarining amalga oshirilishi iqtisodiy infratuzilmani modernizatsiya qilishga olib kelmoqda. Energetika, transport va logistika tizimlarining rivojlanishi hududlararo iqtisodiy integratsiyani kuchaytirib, yangi biznes loyihalarini amalga oshirish uchun qulay shart-sharoit yaratmoqda. Moliyalashtirilayotgan investitsiya loyihalari ijtimoiy sohada ham muhim natijalarni bermoqda. Xususan, ta‘lim, sog‘liqni saqlash va uy-joy qurilishi kabi yo‘nalishlarda amalga oshirilayotgan loyihalar aholining turmush darajasini oshirib, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Kelgusida ushbu natijalarni yanada mustahkamlash uchun investitsiya muhitini yaxshilash, moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish va innovatsion loyihalarni keng qo‘llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu asosda hududlarning kompleks rivojlanishi ta‘minlanib, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligi va barqaror o‘sishi yanada kuchayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Drobyshevsky S.M. Banking Sector and Regional Economic Growth. – Moscow: Gaidar Institute Press, 2020. – 221 p.
2. G‘ulomov S.S. Iqtisodiy rivojlanish va moliya tizimi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2018. – 312 b.

3. Glazyev S.Yu. Regional Economic Development and Investment Policy. – Moscow: Ekonomika, 2021. – 274 p.
4. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 2019. – 896 p.
5. Shohazamiy Sh.Sh. Investitsiya faoliyatini moliyalashtirish va baholash metodologiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 198 b.
6. Stiglitz J.E. The Role of Financial Institutions in Economic Development. – Oxford: Oxford University Press, 2021. – 384 p.
7. Vahobov A.V. Investitsiyalarni moliyalashtirish va bank krediti. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019. – 256 b.

